

Józef Suchanik

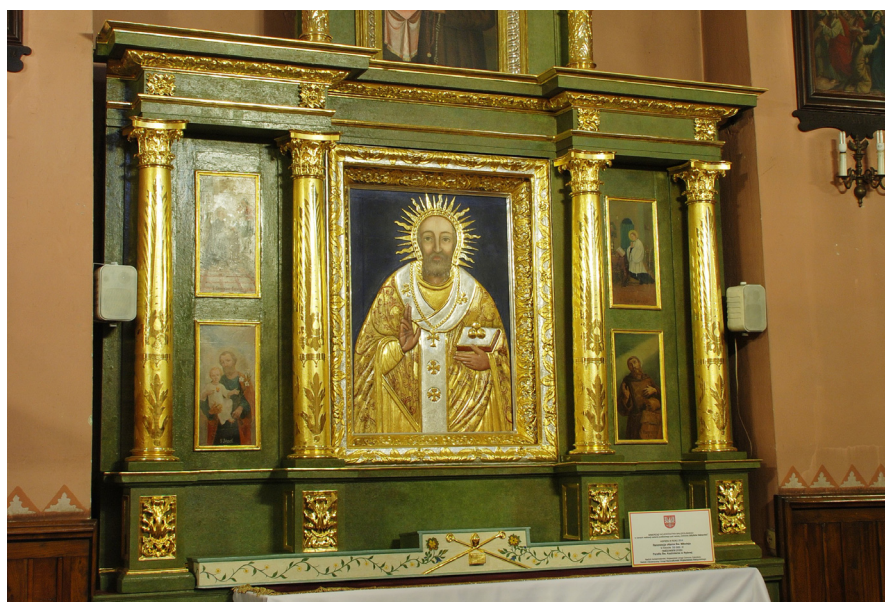
Stowarzyszenie „Wokół Rybnej”, Rybna

WOKÓŁ RYBNEJ

Miejscowość Rybna to największa wieś w gminie Czernichów, w powiecie krakowskim, licząca ponad 2,5 tys. mieszkańców. Górna część miejscowości położona jest w południowej części Garbu Tenczyńskiego, skąd rozciąga się piękny widok na Tatry i Beskidy. Dolna część miejscowości dochodzi do drogi wojewódzkiej z Krakowa do Oświęcimia. W ostatnich latach miejscowość całkowicie zmienia swój wygląd i charakter. Związane jest to z intensywną zabudową i powstaniem wielu nowych osiedli, w których zamieszkują nowi mieszkańcy, napływający zarówno z Krakowa, jak i z całej Polski. Wiąże to się z atrakcyjnym położeniem Rybnej, bowiem leży ona tylko 25 km na zachód od krakowskiego Rynku Głównego.

W latach 80. i 90. XX wieku miejscowość zaczęła pełnić rolę sypialni Krakowa. Wielu starszych mieszkańców Rybnej, jak również okolicznych miejscowości z nostalgią wspominają dawne zwyczaje, obrzędy i gwarę, które prawie odeszły w zapomnienie. Dyskusje z mieszkańcami były impulsem do powstania grupy lokalnej, która zajęłaby się kultywowaniem i przywracaniem starych tradycji. Na początku grupa liczyła zaledwie kilka osób, ale z czasem przybywało ludzi zainteresowanych działalnością na rzecz kultury lokalnej. Obecnie w różnych imprezach organizowanych przez Stowarzyszenie „Wokół Rybnej” bierze udział 30–40 osób.

Stowarzyszenie „Wokół Rybnej” powstało w drugiej połowie 2012 roku. Celem jego działania jest kultywowanie tradycji kulturalnych regionu, przywracanie starych obrzędów i zwyczajów, ochrona i odnowa zabytków istniejących na tym terenie, jak też integracja lokalnej społeczności i nawiązywanie kontaktów z mieszkańcami. W jego działalność włączyło się kilkanaście osób, które osiedliły się w Rybnej w ostatnich latach, a także osoby z sąsiednich miejscowości, chcące realizować swoje pasje. Stowarzyszenie pozyskuje potrzebne do działalności środki z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego w ramach programu „Mecenat Małopolski”, m.in. na uszycie strojów kołędniczych. Członkowie Stowarzyszenia w okresie Bożego Narodzenia chodzą z „Rajem” (gdzie indziej taka grupa nazywa się Herody) i kołędują w Rybnej i okolicznych

Ołtarz boczny w kościele w Rybnej. Odnowiony obraz św. Mikołaja

wsia. Występy cieszą się dużym powodzeniem. Ważne jest kultywowanie starych zwyczajów, którym grozi zanik, uczenie dzieci i młodzież tradycji, przy okazji opowiadając jak to dawniej bywało. Dzięki środkom uzbieranym podczas kolędy Stowarzyszenie odrestaurowało cztery najstarsze i najbardziej zniszczone XIX-wieczne nagrobki na cmentarzu parafialnym, zostało odnowione epitafium z roku 1809, które znajduje w kościele parafialnym. W roku 2015 odnowiono i zamontowano na murze przykościelnym kratę z kruchty kościoła, na której jest data budowy świątyni 1821 rok.

Stowarzyszenie reaktywowało stary obrzęd, tzw. „Dziady”, który odbywał się w okolicy co roku w zapusty. Dzieci, młodzież i starsi przebierali się za dziady (stąd nazwa) i chodzili po wsi strasząc i robiąc różne psikusy. Wieczorem zaś wszystkie dziady zbierały się razem organizując huczną zabawę, która trwała do północy, kiedy zaczyna się Środa Popielcowa. Typowy dziad miał maskę, kapelusz, bądź czapkę, na plecach garb wykonany z siana lub słomy. Przepasany był słomianym powrośłem, także na nogawkach miał powrośła. Często był umazany sadzą lub pastą. Stowarzyszenie już trzeci rok z rzędu organizuje „Dziady”, w nieco zmienionej formie. Obyczaj ten nie do końca odzwierciedla zabawę sprzed lat: ludzie tworzą barwny pochód składający się ze wszystkich chętnych przebranych mieszkańców, przechodzą przez wieś w rytm przygrywanej przez miejscowych muzykantów muzyki ludowej. Ostatki kończą

Odnowiony pomnik nagrobny na cmentarzu parafialnym w Rybnej

się zabawą dla dzieci i młodzieży, podczas której są organizowane konkursy z nagrodami.

Od początku swej działalności Stowarzyszenie współdziała z Parafią św. Kazimierza w Rybnej. Razem z ks. proboszczem Andrzejem Wąchałą stara się m.in. na odnowić zabytkowe ołtarze w naszym kościele. Dotychczas udało się pozyskać fundusze z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego i odnowić rzeźby oraz wszystkie ornamenty z ołtarza głównego, datowanego na XIX wiek. W ołtarzu jest obraz Matki Bożej Rybniańskiej oraz obraz św. Kazimierza pędzla Michała Stachowicza. Dzięki funduszom z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego odnowiono także boczny ołtarz św. Mikołaja datowany na 1674 r., który pochodził z wcześniejszego drewnianego kościoła pw. tego świętego. W roku 2015 Stowarzyszenie ma w planie odnowić cmentarz choleryczny z XIX wieku, który jest bardzo zaniedbany. Do odnowy cmentarza będą wykorzystane środki sołeckie oraz środki własne Stowarzyszenia i praca naszych członków.

W grudniu 2013 roku przy Stowarzyszeniu powstał chór, który śpiewa w niedzielę na mszy w kościele parafialnym. W repertuarze chóru oprócz pieśni kościelnych i kolęd są piosenki ludowe popularne w naszej okolicy. Członkowie chóru spotykają się w każdy piątek na próbach, doskonaląc się i ucząc się nowych pieśni i piosenek. Chór występuje na zaproszenie w sąsiednich miejscowościach, śpiewając piosenki ludowe, pieśni kościelne i patriotyczne oraz kolędy.

W 2014 roku w kościele parafialnym, dzięki środkom z programu „Mecenat Małopolski”, odbyły się koncerty muzyki poważnej węgierskich artystów, co było nawiązaniem do wielowiekowej lokalnej tradycji, związanej z osadnictwem ludności z nad Dunaju na terenie wsi. W czerwcu w Rybnej wystąpił Szilveszter Rosztetter z trio, przedstawił program prezentujący średniowieczną oraz renesansową muzykę sakralną i etniczną wywodzącą się z dawnej tradycji węgiersko-chorwackiej i polskiej. Na koncercie była obecna Konsul Generalna Węgier w Polsce Adrienne Kermendy. W sierpniu odbył się koncert chóru z Budapesztu pod kierownictwem Ewy Rigo. Dzięki temu tak starzy, jak i nowi mieszkańcy naszej miejscowości, mogli skorzystać z oferty kulturalnej, po którą musieli jeździć do Krakowa.

W czasie Zielonych Świątek Stowarzyszenie i członkowie chóru organizują ognisko zwane „Sobótką”. Przez dwa dni w czasie tych świąt okoliczna ludność od stuleci zawsze paliła ogniska. Teraz mieszkańcy spotykają się jak dawniej paląc ogniska i śpiewając ludowe piosenki.

Po dwóch latach działalności Stowarzyszenia opisane wydarzenia weszły na stałe do kalendarza Rybnej i ponownie stały się częścią miejscowej kultury.